

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Димитър Веселинов Димитров
за дисертационния труд на Георги Илиев (ИБЕ при БАН)
„Езиково мотивирана оптимизация на машинния превод”
с научен ръководител проф. д-р Светла Коева
за получаване на образователната и научна степен „доктор”

2.1. Филология

Представеният дисертационен труд на тема „Езиково мотивирана оптимизация на машинния превод” е актуален и свидетелства за способността на автора да проблематизира, анализира, интерпретира и представя мотивирани решения.

Структурата на работата съответства на логиката на изложението и е доказателство за умението на автора да излага точно и ясно своите идеи. Трудът съдържа 208 страници и се състои от увод, три глави, заключение, приложение и цитирана литература. Докторантът е спазил параметрите за оформяне на дисертационния труд и придружаващата го документация според изискванията на закона. Авторефератът отразява точно основните положения, изложен в дисертационния труд. По темата на дисертацията има 4 публикации (3 на английски и 1 на български) в реномирани сборници и периодични специализирани издания.

Докторантът притежава солидна филологическа и технологична подготовка за успешно осъществяване на изследователски процедури за оптимизиране на машинния превод, за което свидетелстват завършените от него бакалавърски и магистърски програми и богатия му опит като преводач и компютърен специалист.

Депозираният труд е задълбочено изследване, което по качества и по обем отговаря на изискванията за дисертационна разработка. Темата на дисертацията е дисертабилна и с очертан теоретико-практически принос.

В увода е защитена актуалността на изследването и са представени предмета и целта на изследването и подробно е изложена конкретната организация на работата. В първа глава е осъществен кратък исторически обзор на развитието на идеята и практиката за машинен превод като авторът акцентира върху представянето на американските и руските изследователски програми, като в същото време не забравя да обобщи и българския принос в тази област. На критичен анализ подлага езиково зависимите методи, корпусните методи и експерименталната система “Кандид” за превод от френски на английски език. Втората глава е посветена на построяването на

система за статистически машинен превод с български като целеви език. Направен е критически преглед на моделите за съотнасяне на паралелни корпуси по изречения, на статистическите модели за пословен превод, на статистическия модел за фразов превод, на езиковия модел, на логаритмично-линейния преводен модел, на системите за декодиране и оценка и на базовата система за фразов статистически превод. Трета глава е посветена на езиково зависимите компоненти и методи. Включва съотнасяне на паралелни корпуси по изречения по слабо езиково зависим метод, съкращаване на пространството за търсене при съотнасяне по думи, морфологична информация по конкретен модел за превод по думи (IBM 4), синтактично пренареждане, езиков модел от морфологични етикети, факторни модели, нормализиране на резултата с езиково зависим инструмент. В заключението са обобщени вижданията на автора за успешните методи за езикова оптимизация на машинния превод. Интерес заслужава подобрената базова система за фразов статистически машинен преводот шведски на български език.

Приносните моменти са изчерпателно изброени, но могат да бъдат о-стегнато обобщени. Докторантът е направил синтезиран исторически преглед на развитието на идеята за машинен превод до наши дни. Дава пълна картина на принципните критики срещу машинния превод. Представени са математически модели за теоретико-практическото развитие на съвременния машинен превод. Важно постижение е построяването на базова система за фразов статистически машинен превод от шведски на български език и изграждането на множество паралелни двуезични корпуси и редица езикови ресурси и инструменти за обработка.

Трудът на Георги Илиев се отличава с ясно изразена теоретико-практическа стойност. Резултатите от изследването са значими за оптимизиране на машинния превод. Смятам, че изследването е приносно. Дисертацията на Георги Илиев с многостранните традуктологични проблеми, които обхваща, със задълбочения си анализ и с равнището на теоретизиране притежава качества на сериозно изследване. Въз основа на направения анализ и положителна оценка на депозирания дисертационен труд предлагам да се присъди образователната и научна степен “доктор” на Георги Илиев и изкаже благодарност на неговия научен ръководител.

проф. д-р Димитър Веселинов

София, октомври 2014 г.